

Перелік використаної література:

1. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин ДСанПіН 3.3.2.007-98, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10.12.1998 № 7 – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2445>.
2. Закон України «Про охорону праці» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 49, ст.668.
3. Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження Правил охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин» від 26.03.2010 № 65 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0293-10>.
4. Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці: Підручник. / Я. В. Крушельницька. – К.: КНЕУ, 2003. – 367 с.

СТАН ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ ТА ЗА ЇЇ КОРДОНОМ

Пітченко Марина Станіславівна
м. Полтава

***Анотація.** У статті розглянуто особливості стану охорони праці в Україні та інших країнах. Наведено показники стану охорони праці за окремими галузями виробництва та проаналізовано причини щодо негативних наслідків виробничого та невиробничого травматизму.*

***Ключові слова:** охорона праці, технічний прогрес, виробничий травматизм, невиробничий травматизм, профзахворювання, пилова етіологія, вібраційно-шумова патологія.*

Технічний прогрес постійно, мов тінь, супроводжують техногенні аварії та нещасні випадки [1]. За статистичними даними МОП, кількість нещасних випадків на виробництві у світі неухильно зростає і становить на теперішній час приблизно 250 млн щорічно (685 тис. виробничих травм на день). Рівень травматизму і професійної захворюваності значно вищий у країнах, що розвиваються, ніж у промислово розвинутих державах. Так, у країнах Європейського Союзу щорічно жертвами нещасних випадків і профзахворювань стають близько 10 млн осіб; з них майже 8 тис. гинуть. В Україні щоденно на виробництві травмуються в середньому 140-180 осіб, з них 20 стають інвалідами, а 3-4 гинуть [4].

Статистичні дані свідчать, що:

- кожних три хвилини внаслідок виробничої травми чи професійного захворювання у світі помирає одна людина;
- в Україні внаслідок травм кожних шість годин гине одна людина;
- кожної секунди у світі на виробництві травмується чотири людини;
- в Україні кожних вісім хвилин травмується одна людина;
- кожного місяця у світі на виробництві травмується така кількість людей, яка дорівнює населенню Парижа [4].

Міжнародне бюро праці з'ясувало, що в середньому в світі на 100 тис. працюючих щорічно припадає приблизно шість нещасних випадків зі смертельними наслідками. В Україні цей показник майже вдвічі вищий. Однак необхідно зазначити, що показники стану охорони праці суттєво відрізняються за окремими галузями виробництва [2]. Високотравмонебезпечною в нашій країні є вугільна промисловість. Так, на кожний мільйон тонн видобутого вугілля гине в середньому троє шахтарів. У США цей показник у 100 разів нижчий, а в Росії – майже у шість разів. У 2007 р. (18 листопада, 1 та 2 грудня) на орендному підприємстві «Шахта ім. О. Ф. Засядька» сталися три аварії, під час яких загинули 101 гірник та 5 працівників гірничорятувальної служби.

На думку вітчизняних та іноземних фахівців, які за програмою МОП проводили дослідження в Україні, велика кількість нещасних випадків зі смертельними наслідками пояснюється п'ятьма основними причинами: незадовільною підготовкою працівників і роботодавців з питань охорони праці; відсутністю належного контролю за станом безпеки на робочих місцях та виконанням встановлених норм; недостатнім забезпеченням працюючих засобами індивідуального захисту; повільним впровадженням засобів та приладів колективної безпеки на підприємствах; спрацьованістю (у деяких галузях до 80 %) засобів виробництва [2].

За динамікою травматизму в Україні видно, що простежується позитивна тенденція до зниження виробничого травматизму, в тому числі (що дуже важливо) зі смертельними

наслідками [1]. Частково це пов'язано з падінням обсягів виробництва, а відтак зменшенням несприятливих виробничих чинників, що впливають на працюючих осіб, та скороченням чисельності останніх, а також збільшенням частки приватних підприємств, де часто-густо випадки травматизму на підприємстві приховуються [3].

Однак зниження абсолютного показника виробничого травматизму не означає, що проблем стало менше і немає підстав для серйозної стурбованості ситуацією з охорони праці. Це підтверджує й той факт, що при зменшенні коефіцієнта частоти травматизму кількості випадків травматизму на 1000 працюючих, коефіцієнт тяжкості травматизму кількість втрачених людоднів на один випадок травматизму, повільно зростає [3].

Витрати, пов'язані з нещасними випадками, становлять значну суму. Так кожен випадок виробничого травматизму в індустріальній державі (наприклад, європейській) обходиться приблизно в 500-1000 швейцарських франків на день. У яку суму точно обходиться нещасний випадок в Україні – поки що невідомо (немає статистичного обліку всіх витрат та методики їх визначення). Однак відомо, що за кілька останніх років в Україні витрати на відшкодування втрат потерпілим на виробництві та ліквідацію наслідків нещасних випадків приблизно у 20 разів перевищували витрати на заходи з охорони праці [2].

За кордоном підприємці підраховували і давно дійшли висновку, що економічно вигідніше вкладати кошти в охорону праці, аніж прирікати себе на постійну ліквідацію наслідків нещасних випадків і аварій на виробництві.

Збереження життя і здоров'я людини не тільки на виробництві, але й за його межами набуває особливого значення з огляду на соціально-економічні та демографічні аспекти сучасного розвитку нашої держави [4]. Так, проаналізувавши статистичні дані стосовно нещасних випадків невиробничого характеру, що сталися в Україні протягом останніх п'яти років, можна зробити наступні висновки: в Україні щорічно одержують травми у невиробничій сфері близько 2 млн осіб, з них майже 70 тис. гине, що приблизно в 40 разів перевищує кількість загиблих на виробництві. За основними уражаючими чинниками нещасні випадки невиробничого характеру розподіляються наступним чином (середня кількість загиблих за рік): самогубства і самоушкодження – 11-12 тис; транспорт – 10-11 тис; отруєння алкоголем – 9-10 тис; інші випадки отруєнь – 3-4 тис; насильницькі дії – 5-6 тис; утоплення – 4-5 тис; природні чинники – 3-4 тис; пожежі – 3-4 тис; випадкові падіння – 2-3 тис. Найбільше смертельних випадків на 1000 мешканців зареєстровано в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській, Кіровоградській, Чернігівській, Луганській областях [4].

Слід зазначити, що в Україні є високим не лише рівень виробничого та невиробничого травматизму, а й професійної захворюваності. Так за статистичними даними за кілька останніх років у нашій державі щорічно реєструється близько 2,5 тис. осіб, у яких виявлено професійні захворювання. За галузями промисловості профзахворювання розподіляються наступним чином: вугільна промисловість – 60-62 %; металургія – 12-14 %; машинобудування – 8-9 %; сільське господарство – 3-4 %; інші – 10-15 %. Саме ці галузі й зумовлюють регіональний розподіл профзахворюваності в Україні (за областями): Донецька – 42-44 %; Дніпропетровська – 17-18 %; Луганська – 9-10 %; Львівська – 8-9 %; Волинська – 3-4 %.

Серед професійних захворювань переважають захворювання пилової етіології – 38-40 % та вібраційно-шумова патологія – 29-31 % [3].

Отже, розглянувши особливості стану охорони праці в Україні та інших країнах, ми дійшли висновку, що кількість нещасних випадків на виробництві у світі неухильно зростає. Слід зазначити, що в Україні є високим не лише рівень виробничого та невиробничого травматизму, а й професійної захворюваності. Так за статистичними даними за кілька останніх років у нашій державі щорічно реєструється близько 2,5 тис. осіб, у яких виявлено професійні захворювання. Таким чином, збереження життя і здоров'я людини не тільки на виробництві, але й за його межами набуває особливого значення з огляду на соціально-економічні та демографічні аспекти сучасного розвитку нашої держави.

Перелік використаної літератури:

1. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи Охорони праці: Підруч. для студ. вищих навч. закл. За ред. М. П. Гандзюка. – К.: Каравела; Львів: Новий Світ.– 2000, 2003. – 408 с.
2. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / За ред. Є. П. Желібо. 4-е вид. – К.: Каравела, 2005. – 344 с.